

JALMARI FINNE

KILJUSEN
HERRASVÄKI

O T A V A

KILJUSEN HERRASVÄKI

K I L J U S E N H E R R A S V Ä K I

KIRJOITTANUT
JALMARI FINNE

KUVITTANUT
R. RINDELL

KAHDESTOISTA PAINOS

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

näköispainos ntamo 2013
ISBN 978-952-215-396-8

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Yhteistyössä

SUOMALAISEN
KIRJAN
MUSEO
Pukstaavi,

Kustannusosakeyhtiö Otavan laakapaino, Helsinki 1968

KILJUSEN HERRASVÄEN HELSINGIN-MATKA.

Kiljusen herrasväki asui maalla, heillä oli siellä oma maatilansa. Heitä oli neljä: isä Kiljunen, lyhyt ja hyvin lihava mies, kaljupäinen ja pulleasilmäinen, äiti Kiljunen, laiha kuin tikku, pitkänenäinen ja tihrusilmäinen, ja sitten pojat Mökö ja Luru, jotka olivat aivan yhtä vanhat.

Mökö oli aivan isänsä näköinen, ja arvaahan sen, ettei hän silloin juuri kaunis ollut. Kaljua päätä ei hänellä tosin ollut, mutta muuten hän oli aivan isänsä kuva. Luru taas oli äitinsä näköinen, ja arvaahan sen, ettei hänkään juuri kaunis ollut. Mökön nimi oli oikeastaan Mikael ja Lurun nimi Lennart. Mutta sitä ei enää kukaan muistanut, vaan kaikki sanoivat heitä Mököksi ja Luruksi.

Eikä heidän sukunimensäkään ollut oikeastaan Kiljunen, vaan Kiljander. He olivat saaneet Kiljusen nimen siksi, että aina pitivät niin suurta ääntä. He eivät osanneet ollenkaan puhua hiljaa, vaan huusivat. Ja he huusivat, tapahtui mitä tahansa, hyvää tai pahaa. Siksi he olivat saaneet nimen Kiljunen, ja he olivat lopulta itsekin jo siihen niin tottuneet, että nimittivät itseään Kiljusiksi.

He olivat päättäneet tehdä huvimatkan Helsinkiin. Isä ja äiti olivat siellä kyllä usein käyneet, mutta pojat eivät koskaan. Ja kun Mökö ja Luru jo olivat yhdeksänvuotiaita ja heidät oli lähetettävä kouluun syksyllä, niin isä ja äiti päättivät ensin näyttää heille kaupunkia, jotta he eivät syksyllä ekseyisi siellä.

Oli kesäkuun 30. päivä, ja aamusta alkaen oli valmistauttu matkaan.

Olipa siinä hälinää ja huutoa, ennenkuin kaikki tavarat olivat kunnossa! Suureen matkakirstuun ahdettiin isän, äidin ja poikien vaatteita.

Pojat olivat tahtoneet, että heidän koiransakin pääsisi Helsinkiä katsomaan. Tämä koira oli pieni ja paksu villa-koira, ja sen nimi oli Pulla.

Nyt oli Pulla ensin saatava kiinni, että sille pantaisiin kaulaan ketjut, joista sitä kuljetettaisiin. Mutta kun Mökö tuli ketjut käsissään sen lähelle, niin läksi Pulla karkuun. Se juoksi pitkin pihamaata, ja Mökö ja Luru sen jäljestä. Ja koira haukkui ja pojat huusivat ja isä ja äiti toruivat. Oli siinä ääntä. Ja ihmiset kaukana kylällä sanoivat: Mitä se Kiljusen herrasväki taas kiljuu?

Vihdoin saatiin Pulla kiinni. Se oli juossut lehtimajaan eikä päässyt sieltä enää karkaamaan.

Sillä aikaa kun isä ja äiti antoivat palvelijoille määräyksiä talon hoidosta heidän poissa ollessaan, olivat Mökö ja Luru kuurupiilosilla. Ensin meni Mökö piiloon. Hän kiipti kaapin päälle, josta alas tullessaan pudotti kaksi suurta hatturasiaa. Sitten meni Luru piiloon, ja kun hän oli laiha, meni hän matkakirstuun ja pudotti sen kannen kiinni. Ja kansi meni lukkoon!!

Kesken leikkiä ajoivat rengit hevoset kuistin eteen. Toisilla kärryillä piti vietämän matkakirstu, toisella Kiljusen herrasväki asemalle. Renki nosti kirstun rattaille ja läksi ajamaan. Lurusta oli hauskaa olla kirstussa eikä hän hiiskunut mitään, ajatteli vain: Nyt ei Mökö minua löydäkään!

Eihän Mökö häntä löytänytkään. Ja kun piti lähdetämän asemalle, niin koko talon väki etsi häntä joka paikasta huutaen: Luru! Luru! Luru!

Sillä aikaa tuli Lurun yhä vaikeammaksi hengittää kirstussa, sillä ilma alkoi loppua. Hän alkoi huutaa, ja arvaahan

sen, että se kuului, olihan hän Kiljusen Luru. Renki, joka istui kirstun päällä ajamassa, pelästyi, ja hevonen pelästyi, ja vähän ajan päästä olivat hevonen, renki, kirstu ja sen sisässä Luru maantienojassa. Renki koetti saada kirstua auki, mutta sehän oli mennyt lukkoon.

Hän jätti hevosen maantielle ja juoksi taloa kohden huutaen:

— Tuolla se Luru on maantienojassa kirstun sisällä!

Isä ja äiti parkaisivat kauhusta. Ja kyllä se kuului, kun Kiljusen herrasväki huusi. Kiireimmän kautta he ajoivat toisella hevosella sinne, missä Luru oli maantienojassa nurin menneen kirstun sisällä. Kirstu käännettiin oikeinpäin, ja Luru tuli ulos. Kummallista kyllä hän ei edes huutanutkaan niin tukehduksissa hän oli.

Kirstu nostettiin rattaille, ja Kiljusen herrasväki nousi toisille rattaille ja he ajoivat asemalle päin, isä ja äiti istuen edessä ja Mökö ja Luru takana. Oli ajettu jo jonkin matkaa, kun molemmat pojat huusivat aivan yht'aikaa. Ja he huusivat niin kovaa, että isä ja äiti pelästyivät, ja se oli jo paljon se, sillä kyllä he olivat huutoon tottuneita.

— Mikä nyt on hätänä? huusi äiti.

— Pulla! Pulla jäi kotiin! huusivat molemmat pojat.

Hevonen käännettiin ja käytiin hakemassa Pulla rattaille.

Asemalle ajettaessa pojat pitivät sitä sylissään. Se oli levoton ja koetti puraista poikia, ja arvaahan sen, että se sen teki, kun Mökö koko ajan sitä nipisteli.

Pojat päättivät antaa Pullan juosta rattaitten jäljestä ja laskivat sen maantielle, itse pitäen ketjuista kiinni. Pulla oli pieni ja juoksi minkä jaksoi.

Mutta isä katsoi kelloaan ja näki ajan olevan täpärellä. Hän alkoi ajaa kovempaa, ja silloin ei Pulla enää jaksanutkaan juosta. Se kaatui, ja kun pojat pitivät ketjuista kiinni, niin se laahautui pitkin maantietä. Ja tomu pölysi korkealle ilmaan.

Taas pojat huusivat.

Isän täytyi seisauttaa hevonen siksi, kunnes Pulla oli nostettu rattaille.

Ai, ai, kuinka harmaa se oli, ja niin likainen, niin likainen. Arvaahan sen, kun oli saanut kieriä pitkin tomuista maantietä.

Jo oltiin lähellä asemaa.

Samassa tuli juna asemalle.

Ja silloin kaikki: isä, äiti, Mökö ja Luru huusivat:

— Ei saa jättää!

Koko junaväki aivan säikähtyi tätä melua, ja koneenkäyttäjä unohti panna veturin liikkeelle, hän katseli vain tuota joukkoa, joka tuli täyttä laukkaa ajaen maantietä pitkin ja huusi ja hui toi käsillään.

Olipa asemalla hälinää, kun Kiljusen herrasväki sinne pääsi! Sellainen hälinä, että luuli jo suuren tappelun tulleen. Mutta eihän siellä mitään tappelua ollut, Kiljusen herrasväki vain matkusti Helsinkiin.

Matkakirstu vietiin tavaravaunuun, samoin Pulla, sillä koiria ei saa kuljettaa matkustajavaunuissa, ja Kiljusen herrasväki lykättiin matkustajavaunuun.

Juna läksi liikkeelle.

Viisi minuuttia olivat Kiljuset aivan vaiti paikoillaan, ja se oli merkillistä, sillä tavallisesti he puhuivat ja huusivat aina. Mutta matka asemalle oli ollut niin seikkailurikas, että he itsekin olivat hämmästyneitä siitä, että nyt kuitenkin istuivat junassa.

Mutta kun viisi minuuttia oli kulunut, pujahtivat Mökö ja Luru vaununsillalle. Siellä alkoi Mökö ajatella, mitenkähän Pulla voi. Hän tiesi, että Pulla oli junan viimeisessä vaunussa, joka oli tavaravaunu.

— Mennään katsomaan Pullaa, sanoi Mökö Lurulle.

Juna kulki silloin ylämäkeä ja siis tavallista hiljempää. Mökö hyppäsi junasta pois. Luru olisi seurannut, ellei olisi

Pulla ei enää jaksanutkaan juosta. Se kaatui, ja kun pojat pitivät ketjuista kiinni, niin se laahautui pitkin maantietä.

nähty, miten Mökö kaatui ja kieri pitkän matkaa radan sivua myöten. Hän jätti sen siis tekemättä. Samassa tuli junailija ja ajoi Lurun vaunuun sisälle.

Kun Luru tuli sinne yksinään, kysyi äiti heti:

— Missä Mökö on?

— Mökö hyppäsi junasta, vastasi Luru.

— Hyppäsi junasta! huusivat isä ja äiti yht'aikaa.

— Hän meni katsomaan Pullaa. En tiedä, pääsiko hän, sillä hän kieri pitkin radan sivua. Meni aivan ympäri, noin, noin, niinkuin kerä tai niinkuin Pulla siellä maantiellä, selitti Luru.

Olipa se hälinää ja huutoa, joka syntyi!

Vaunun seinässä oli hätäjarru, sitä vedettiin, ja juna pysähtyi. Ja kaikki huusivat, tietysti Kiljuset itse eniten. Ihmiset pistivät päänsä ikkunoista ulos, ja kun kuulivat, että eräs poika oli pudonnut junasta, niin kaikki alkoivat huutaa.

Ihmisiä tuli vaunuista ja astui radalle, ja suuri lauma, Kiljuset etunenässä, läksi juoksemaan sinne, mistä juna oli tullut. Muutamat kompastuivat ratapölkkyihin, mutta nousivat taas ja jatkoivat juoksua.

Löytyihän Mökö. Hän poimi mansikoita radan reunalla. Likainen hän oli, hyvin likainen, mutta aivan terve. Kun hän oli niin lihava, ei hän ollut loukannutkaan itseään junasta hypätessään. Hän oli vain kierinyt ja töyssyellyt kuin pallo.

Kiljuset huusivat ilosta nähdessään toisensa. Ja aivan vieraatkin ihmiset syleilivät Mököä. Sitten kaikki palasivat takaisin junaan.

Nyt pantiin Mökö ja Luru istumaan vaunun penkille vastapäätä vanhempiaan ja ankaran rangaistuksen uhalla kiellettiin heitä liikkumasta paikoiltaan.

Parin tunnin päästä tultiin Helsinkiin. Ei junamatka sen pitempi ollut. Asemalla isä piteli Mököstä ja äiti Lurusta kiinni, jott'eivät he katoaisi väentungoksessa. Suuren huudon jälkeen he saivat kantajan käsiinsä ja antoivat tämän toi-

S U O M E N K A N S A N O M A T

K I L J U S E T

Jalmari Finnen Kiljus-kirjat ovat vuosikymmeniä olleet Suomen kansan lempilapsia, ja vaikka ensimmäisen kirjan ilmestymisestä on kulunut jo yli neljäkymmentä vuotta, tuntuu lukijasta siltä kuin kuuluisa perhe ikinuorena eläisi keskuudessamme jossakin. Finne on tavoittanut juuri sen otteen, joka vie lapset — ja useimmat aikuisetkin — mukanaan. Kiljusen isoääninen ja kovaonninen herrasväki, isä ja äiti Kiljunen, pojat Mökö ja Luru, pikkusisar Plättä sekä villakoira Pulla seikkailevat niin hassunkurisen riemukkaasti, että lukija muistaa heidät vielä harmaapäänä vanhuksenakin.

Tässä koko sarja ja teosten 1. painoksen ilmestymisvuosi:

Kiljusen herrasväki. 1914. 9. painos. 88. sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväen uudet seikkailut. 1916. 9. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki satumaassa. 1916. 4. painos. 80 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljusen Plättä. 1917. 6. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki partiolaisina. 1918. 5. painos. 84 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Luru Kiljunen ja hänen Hömppänsä. 1919. 4. painos. 67 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusten vallankumous. 1921. 4. painos. 54 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljuset palaavat. 1925. 4. painos. 71 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

O T A V A

NÄKÖISPAINOS NTAMO 2013

9 789522 153968 >

WWW.NTAMO.NET